

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ : ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ / ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ / ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία είκοσι χρόνια παρατηρείται ένα αυξανόμενο κύμα μετακίνησης προσφύγων και μεταναστών από τις φτωχότερες προς τις πλουσιότερες χώρες δημιουργώντας κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά προβλήματα σε παγκόσμια κλίμακα.

Η σταδιακή μετατροπή όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε χώρες υποδοχής μεταναστών, καθιστά τη μεταναστευτική εισροή ως ένα κοινό χαρακτηριστικό των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γεγονός αυτό συνδυάζεται όλο και πιο στενά με την αναγκαιότητα εφαρμογής μιας ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας ατομικής διατριβής, είναι η προσέγγιση του φαινομένου των προσφύγων και των μεταναστών τα τελευταία χρόνια σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, η αναζήτηση και εξέταση των αιτιών ύπαρξής του, η εξέταση των προβλημάτων που ανακύπτουν από αυτό, η μέχρι σήμερα αντιμετώπισή του σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και τέλος η υποβολή προτάσεων και ιδεών για τον περιορισμό, την εξάλειψη ή των μετριασμό των επιπτώσεων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Τίθενται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Το φαινόμενο της ύπαρξης προσφύγων και μεταναστών παραμένει και διογκώνεται συνεχώς.
- Σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο έχουν διαγνωσθεί οι επιπτώσεις του καθώς και τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν.
- Υπάρχει κοινή στάση και θέληση για την αντιμετώπισή του.
- Οι χώρες που επηρεάζουν ή επηρεάζονται από το φαινόμενο θα είναι οι υφιστάμενες σήμερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Μετανάστευση - Μετανάστης

Κατά την εγκυκλοπαιδική έννοια του όρου μετανάστευση είναι η, για διάφορους λόγους, εγκατάλειψη του πατρικού εδάφους από ανθρώπους.

Κατά την κοινωνιολογική έννοια του όρου είναι κάθε φυσική μετάβαση ατόμων και ομάδων από μία κοινωνία σε κάποια άλλη, ή κάθε γεωγραφική μετακίνηση μεγάλου αριθμού ατόμων, ή η μεταφορά ανθρώπινου και εργατικού δυναμικού από μία περιοχή σε μία άλλη.

Με τον όρο «μετανάστης» εννοούμε εκείνο το μέλος μίας κοινωνίας που εγκαταλείπει **εκούσια** την χώρα του. Ο βασικός σκοπός αυτών των

μετακινήσεων ήταν και παραμένει κυρίως οικονομικός. Η μετανάστευση στο τέλος του 19^{ου} και στην αρχή του 20^{ου} αιώνα ήταν υπερπόντια, ενώ με το τέλος του δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και την ανάπτυξη της βιομηχανικής περιόδου, η μετακίνηση πληθυσμών, είχε κύριο τόπο προορισμού, την Ευρώπη.

Η μετανάστευση είναι κάτι μεγάλο και επικίνδυνο. Είναι οι αποικίες των Φοινίκων και των Ελλήνων στην λεκάνη της Μεσογείου, ο εποικισμός του νέου Κόσμου και της Αυστραλίας, το κράτος του Ισραήλ κ.λ.π..

Μια μορφή της μετανάστευσης μπορεί να θεωρηθεί και η λαθρομετανάστευση η οποία ενέχει μέσα της το στοιχείο του «παρανόμου»,

Η μετανάστευση Από παλιά ήταν η πιο μεγάλη περιπέτεια στη ζωή του ανθρώπου, έχει διαπλάσει το ανθρώπινο είδος, μας οδήγησε να κατακτήσουμε τον πλανήτη, διαμόρφωσε και συνεχίζει να διαμορφώνει τις κοινωνίες μας.

Πρόσφυγας

Με τον όρο «*πρόσφυγας*» εννοούμε εκείνο το μέλος μίας κοινωνίας που λόγω διαφορετικών πολιτικών πεποιθήσεων, διώξεων και σοβαρών καταστρατηγήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εγκαταλείπει **ακούσια** την χώρα του για να αναζητήσει άσυλο στους κόλπους μίας άλλης κοινωνίας που δεν αντιμετωπίζει κατά κανόνα αυτά τα προβλήματα. Ο «*πολιτικός πρόσφυγας*» χαρακτηρίζεται από ειδικό καθεστώς που καθορίζεται από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. και ο χαρακτηρισμός ενός ατόμου ως «*πρόσφυγα*» επισείει μία σειρά από συγκεκριμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Κατά το άρθρο 14 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, «*κάθε άτομο που καταδιώκεται έχει το δικαίωμα να ζητά άσυλο και να του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες*».

Καταγραφή του φαινομένου της μετανάστευσης σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο

Οι μεταναστεύσεις πραγματοποιούνταν από αρχαιοτάτων χρόνων, δεν έχουμε όμως επαρκή ιστορικά στοιχεία.

Τον περασμένο αιώνα τα Βρετανικά Νησιά και η Γερμανία αποτελούσαν τις μεγάλες αποθήκες ανθρώπων, από τις οποίες γινόταν η τροφοδότηση του μεταναστευτικού ρεύματος που ξεκινούσε από την Ευρώπη και κατευθυνόταν προς τον Καναδά και την Αυστραλία

Μέχρι το 1920 εγκαταστάθηκαν στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής 40.000.000 μετανάστες. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, κατά την εποχή της ανοικοδόμησης και της βιομηχανικής ανάπτυξης, ιδίως από το 1960 και μετά, παρατηρείται ένα μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα προς τη Γερμανία κυρίως από τις Μεσογειακές χώρες.

Στις μέρες μας γινόμαστε εκ νέου μάρτυρες μιας νέας Μεγάλης Μετανάστευσης των Λαών προς την Ευρώπη.

Καταγραφή του φαινομένου της μετανάστευσης στην Ελλάδα

Από αρχαιοτάτων χρόνων παρατηρούνται στον γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα. Μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμού σημειώνονται κατά την βυζαντινή περίοδο και ιδιαίτερα κατά την εποχή της Αλώσεως και της Τουρκοκρατίας προς τη Δύση, την Αίγυπτο, τη Ρωσία και τη

Ρουμανία όπου ικανός αριθμός από αυτούς επέτυχε οικονομικά και κοινωνικά δημιουργώντας Ελληνικές παροικίες.

Κατά την περίοδο 1900-1921 σημειώνεται το μεγαλύτερο μεταναστευτικό ρεύμα. Πάνω από 400.000 Έλληνες (συνολικός πληθυσμός της χώρας 2,6 εκατομμύρια) μετανάστευσαν οριστικά για ΗΠΑ, Αυστραλία και Καναδά όπου και δημιούργησαν εστίες Ελληνισμού. Αμέσως μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο η μετανάστευση ξανάρχισε με προορισμό τώρα εκτός των ΗΠΑ, την Δ. Γερμανία, το Βέλγιο, την Αυστραλία, τον Καναδά κ.λ.π. από το 1960 κυρίως, σημαντικός αριθμός Ελλήνων αγροτών από όλα τα εδαφικά διαμερίσματα της χώρας, μετανάστευσε κατά προτίμηση στη Δυτική Ευρώπη.

Η μετανάστευση προς την Ελλάδα άρχισε μετά τις αρχές της δεκαετίας του 1970.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ **Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ –** **ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ – ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ**

Ανάλυση του φαινομένου της μετανάστευσης

Σύμφωνα με στατιστικές μελέτες η μεταναστευτική κίνηση αποτελεί τον τρίτο μετά τις γεννήσεις και τους θανάτους παράγοντα ο οποίος καθορίζει το ρυθμό εξέλιξης του πληθυσμού και τη διάρθρωσή του κατά φύλο και ηλικία.

Η ανάπτυξη των συγκοινωνιών, η ελεύθερη επικοινωνία των λαών και οι φιλελεύθερες οικονομικές αντιλήψεις που επικράτησαν στις συναλλαγές, αποτέλεσαν κίνητρα ομαδικών μεταναστεύσεων.

Ο ΟΗΕ αλλά και άλλοι οργανισμοί λαμβάνουν στατιστικά στοιχεία χρησιμοποιώντας ως βάση αναφοράς τον πολιτικό χάρτη του 1945. Λαοί που άλλαξαν τόπο νωρίτερα δε λαμβάνονται υπόψη.

Σύμφωνα με ένα από τα σενάρια του ΟΗΕ ο παγκόσμιος πληθυσμός θα φθάσει τα 10 δις περίπου το 2050 και θα σταθεροποιηθεί στα 11,5 δις κατά τη διάρκεια του 22ου αιώνα. Το 95% της αύξησης λαμβάνει χώρα στις φτωχότερες περιοχές του πλανήτη.

Ουσιαστικά, παρατηρείται η εμφάνιση δημογραφικών και τεχνολογικών διαχωριστικών γραμμών (fault lines) σε διάφορα σημεία του πλανήτη.

Κατηγορίες μεταναστών

Μπορούμε να διακρίνουμε έξι (6) κατηγορίες ξένων που ζουν σε χώρες τις Ευρώπης.

Τους παλιννοστούντες που είναι η πλέον ευνοημένη κατηγορία. Ανάλογη περίπτωση για την Ελλάδα είναι η επιστροφή των ομογενών από τις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες.

Τους Πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ζουν σε άλλη χώρα της Ένωσης, είναι επίσης μια ευνοημένη κατηγορία.

Τους Μετανάστες από τις πρώην αποικίες

Τους Στρατολογημένους εργάτες

Τους Πρόσφυγες και ζητούντες άσυλο, που αποτελούν ολοένα αυξανόμενο μέρος των ξένων.

Τους παράνομους μετανάστες (λαθρομετανάστες).

Λόγοι και αιτίες που οδηγούν στην μετανάστευση

Οι άνθρωποι μεταναστεύουν για πολλούς λόγους, εκ των οποίων ο κυριότερος είναι η αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης και κοινωνικής ανεξαρτησίας. Ο μύθος του «αμερικανικού ονείρου», αναμφισβήτητα επηρέασε όλο τον κόσμο.

Επιγραμματικά ως αιτίες μπορούν να αναφερθούν:

- Οι τοπικές συρράξεις και οι εμφύλιοι πόλεμοι.(εθνοτικοί, πολιτικοί, θρησκευτικοί).
- Η κακή οικονομική κατάσταση μεγάλων μαζών, που στερούνται και τα πλέον απαραίτητα για την επιβίωση τους (ανισότητες Βορά – Νότου, Δύσης – Ανατολής).
- Ανελεύθερα καθεστώτα τα οποία εξωθούν στη φυγή κύματα προσφύγων
- Η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού των υπό ανάπτυξη χωρών.
- Η καταστροφή και υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος είτε από τον άνθρωπο είτε από φυσικά φαινόμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ – ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ – ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Περιοχές εισόδου και εθνικότητες προσφύγων και μεταναστών προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα

Οι εισόδοι των μεταναστών και λαθρομεταναστών στην Ε.Ε. σήμερα είναι κατά κύριο λόγο οι χώρες της Μεσογείου που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η χώρα μας όπως και οι άλλες χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, αποτελούν τόσο χώρες προορισμού όσο και χώρες διέλευσης αυτών προς άλλα Κράτη Μέλη της Ε.Ε.. Σύμφωνα με την Ανώτατη Αρμοστεία για τους πρόσφυγες του ΟΗΕ 5.000 άνθρωποι πνίγηκαν την τελευταία δεκαετία καθ' οδόν προς την Ευρώπη χαρακτηρίζοντας αυτό το γεγονός ως «δράμα της Μεσογείου».

Λαθρομετανάστες από τη Νιγηρία και τη Σιέρα Λεόνε ταξιδεύουν μέσα από μια επικίνδυνη διαδρομή ως τις ακτές της νότιας Ισπανίας.

Με τις διαδρομές αυτές διακινούνται κυρίως Κούρδοι, Πακιστανοί, Αφγανοί, Ιρακινοί, και άλλοι Ασιάτες καθώς και Αφρικανοί.

Πληθυσμιακή εξέλιξη και μετανάστευση

Ο γεωγραφικός χάρτης παρουσιάζει έντονες δημογραφικές διαφορές. Στις δυτικές βιομηχανικές χώρες ο πληθυσμός αυξάνεται με πολύ βραδείς ρυθμούς που τείνουν να μηδενιστούν και μάλιστα σε ορισμένες χώρες να πάρουν αρνητική μορφή. Αντίθετα στις τρίτες χώρες παρουσιάζεται μία έντονη πληθυσμιακή αύξηση με συνέπεια την αύξηση των προβλημάτων. Το 1950 οι χώρες αυτές αντιπροσώπευαν το 77 % του παγκοσμίου πληθυσμού, το 2000 το 80 % και το 2025 προβλέπεται ότι θα αντιπροσωπεύουν το 84 %.

Μετανάστες και οικονομικές και λοιπές συνέπειες για την χώρα αποστολής

Οι οικονομικές συνέπειες για τη χώρα προέλευσης φαίνονται κατ' αρχάς θετικές καθ' όσον περιορίζεται η πίεση από την πληθυσμιακή αύξηση, μειώνεται ο αριθμός των ατόμων που αναζητούν εργασία, εισρέει εισόδημα στη χώρα και σε αρκετές περιπτώσεις η παλιννόστηση(επιστροφή) των

μεταναστών συνδέεται και με τη μεταφορά γνώσης και κεφαλαίων. Το γενικό σύνολο των εμβασμάτων που στέλνουν οι μετανάστες αποτελεί σήμερα μια από τις μεγαλύτερες μεταφορές χρημάτων στον κόσμο.

Σήμερα οι Φιλιππίνες στέλνουν επίσημα άνδρες και γυναίκες να δουλέψουν σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου. Από τα 75 εκατ. περίπου κατοίκων της χώρας τα 4,2 εκατ. εργαζομένων ευρίσκονται σε 160 άλλες χώρες, όπου εργάζονται ως προσωρινοί μετανάστες. Για τις Φιλιππίνες το γενικό σύνολο των εμβασμάτων που στέλνουν οι μετανάστες ανέρχεται σε 8 δις δολάρια το χρόνο σχεδόν τρεις φορές μεγαλύτερο από την ξένη βοήθεια που δέχεται η χώρα.

Η άλλη όψη του νομίσματος είναι βέβαια ότι η χώρα αποστολής δεν χάνει απλώς εργατική δύναμη, αλλά χάνει αρκετούς από τους ικανότερους νέους εργαζομένους της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Γενικά περί μεταναστευτικής πολιτικής

Μεταναστευτική πολιτική είναι «το σύνολο των θεσμοθετημένων μέτρων και υιοθετημένων κοινωνικών πρακτικών, που σκοπό έχει να ελέγξει, να περιορίσει και να οργανώσει το μεταναστευτικό φαινόμενο

Ληφθείσες αποφάσεις και δράσεις στα πλαίσια εφαρμογής Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής

Στα πλαίσια της δημιουργίας μια υπερεθνικής πολιτικής οντότητας χωρίς εσωτερικά σύνορα, τη δεκαετία του 1980 η Ε.Ε. σχημάτισε διάφορα όργανα για τον καθορισμό των εξωτερικών συνόρων και την προστασία τους από το μεταναστευτικό και προσφυγικό κύμα. Αυτός ο σχεδιασμός που αφορούσε άτομα κυρίως από τον εξω-ευρωπαϊκό Τρίτο Κόσμο μεταβλήθηκε σημαντικά μετά το 1989 (κατάρρευση χωρών «υπαρκτού σοσιαλισμού»).

Οι εξελίξεις αυτές δημιούργησαν ένα νέο Τρίτο Κόσμο, ενδογενή – ενδοευρωπαϊκό, η ύπαρξη του οποίου αποτέλεσε ζήτημα αυστηρά σοβαρό για την Ε.Ε. και της εθνικές κυβερνήσεις των κρατών μελών για εναρμόνιση της σχετικής νομοθεσίας και πολιτικής ώστε να αντιμετωπιστεί το αναμενόμενο μεταναστευτικό και προσφυγικό ρεύμα (Ε.Κ 1992).

Από την 11^η Σεπτεμβρίου, τον διάλογο πλέον μονοπωλούν ζητήματα ασφαλείας και ελέγχων των συνόρων. Οι πολιτικές προτεραιότητες των κυβερνήσεων άλλαξαν.

Το θέμα της μετανάστευσης αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μετανάστευση δεν πρέπει να θεωρείται μόνο ως πρόβλημα αλλά και ως θετικό φαινόμενο για την ανάπτυξη και για την επιτυχία τόσο της Ένωσης όσο και της χώρας καταγωγής.

Οι εξελίξεις που έχουν σημειωθεί στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής, στο πλαίσιο της Ε.Ε., είναι ιδιαίτερα σημαντικές.

Στα πλαίσια συνέχισης των προσπαθειών διαμόρφωσης της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση και το άσυλο, στις **16 Οκτωβρίου**

2008, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο.

Ελληνική νομοθεσία περι μεταναστών και προσφύγων

Το θεσμικό πλαίσιο που καθόριζε την πολιτική σχετικά με την μεταναστευτική εισροή, μέχρι το 1991 καθορίζονταν από τον Ν. 4310/1929. Στην δεκαετία του 1980, έγινε φανερό, ότι η εφαρμογή του παραπάνω νόμου (ο οποίος εισήχθη προκειμένου να ρυθμίσει τον ερχομό των προσφύγων από την Μικρά Ασία), αδυνατούσε να ρυθμίσει το φαινόμενο της μετανάστευσης και ειδικότερα αυτό της εισροής αλλοδαπών στην Ελλάδα. Αυτή η αδυναμία, σε συνδυασμό με τις νέες υποχρεώσεις που δημιουργούνταν από την εφαρμογή Διεθνών Συμβάσεων που είχαν επικυρωθεί από την Ελληνική Πολιτεία και ως ένα βαθμό αφορούσαν τους μετανάστες, οδήγησαν στην υιοθέτηση ενός νέου νομικού πλαισίου, το οποίο τυποποιήθηκε στον Ν. 1975/1991.

Το 2001, ψηφίστηκε ο ν. 2910/2001 «*Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις*».

Ο νόμος στην συνέχεια τροποποιήθηκε και αναθεωρήθηκε ενώ τον Αύγουστο του 2005 ψηφίστηκε από τη Βουλή ο Ν. 3386/2005, «*Είσοδος, Διαμονή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια*».

Ελληνική πολιτική μετανάστευσης

Το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. σχεδιάζει και συντονίζει την μεταναστατευτική πολιτική της χώρας, μέσω της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, που έχει ιδρυθεί στο Υπουργείο. Η υλοποίηση της πολιτικής αυτής ανατίθεται στις Διευθύνσεις Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, που έχουν ιδρυθεί σε κάθε περιφέρεια της χώρας.

Στην Ελλάδα, η μέριμνα για τον ελληνισμό της διασποράς αλλά κυρίως οι πολιτικές σχετικά με τους παλιννοστούντες αποτέλεσαν την απαρχή της λήψης μέτρων πολιτικής που εφαρμόστηκαν ως χώρα υποδοχής (Ελλήνων) μεταναστών. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1990, οι αντίστοιχες πολιτικές αφορούσαν πλέον τους ομογενείς παλιννοστούντες και τους αλλοδαπούς μετανάστες που στην συντριπτική τους πλειοψηφία ήταν παράνομοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Διαπιστώσεις - Συμπεράσματα

Σήμερα οι πληθυσμιακές μετακινήσεις με την εξαίρεση των περιπτώσεων διακρατικών ή εμφυλίων συγκρούσεων συνδέονται με την οικονομική υπανάπτυξη και το φαινόμενο του υπερπληθυσμού που αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα για την ανθρωπότητα.

Όλες οι μορφές μετανάστευσης εμπεριέχουν έμμεσα το στοιχείο του εξαναγκασμού. Ακόμη και η μετανάστευση με σκοπό την εξεύρεση εργασίας, ενώ θεωρείται ηθελημένη, πολύ συχνά ωθείται από τη φτώχεια.

Ο πληθυσμός του πλανήτη με τους σημερινούς ρυθμούς αύξησης, αυξάνεται κατά 1.000.000.000 κάθε 11 χρόνια, αριθμός, ο οποίος ισοδυναμεί με 250.000 ανθρώπους την ημέρα. Το 95% της αύξησης αυτής λαμβάνει χώρα στις φτωχές περιοχές του πλανήτη, Ασία, Αφρική και λατινική Αμερική, όπου έχουν έναν ετήσιο ρυθμό αύξησης 2,5 - 3,5%.

Είναι σαφές ότι υπάρχει μια σχεδόν γραμμική σχέση μεταξύ ανάπτυξης και υπερπληθυσμού. Η αύξηση του πληθυσμού στις αναπτυσσόμενες χώρες ουσιαστικά εξουδετερώνει την έστω και περιορισμένη όπου αυτή υπάρχει, οικονομική ανάπτυξη.

Η δημογραφική αύξηση λοιπόν είναι δραματικά μονομερής, ταυτόχρονα ο πλούτος του πλανήτη, το κεφάλαιο, οι επιστήμονες, τα ερευνητικά κέντρα βρίσκονται σε χώρες με αργή ή μηδενική αύξηση γενικώς, που δεν μπορεί παρά να προκαλέσει στο μέλλον σημαντικές τριβές ανάμεσα σε έχοντες και σε μη έχοντες. Οι εθνικοί και διεθνείς οργανισμοί αποδεικνύονται ξεπερασμένοι και ανίκανοι για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Η ελεγχόμενη μετανάστευση από τις αναπτυσσόμενες προς τις αναπτυγμένες χώρες θα μειώσει σε κάποιο βαθμό το πρόβλημα της αρνητικής αύξησης και γήρανσης του πληθυσμού.

Η ανεξέλεγκτη όμως και μαζική μετανάστευση προκαλεί φόβους για απώλεια ελέγχου στα εθνικά σύνορα, για διάβρωση της παραδοσιακής εθνικής.

Στη λεκάνη της Μεσογείου, μέχρι το 2025 η συνολική αύξηση του πληθυσμού των 5 χωρών – μελών της ΕΕ που βρίσκονται στη Μεσόγειο θα φθάσει τα 4.500.000-5.000.000. Η αντίστοιχη αύξηση του πληθυσμού των χωρών που βρίσκονται στο Νότο της Μεσογείου θα φθάσει τα 107.000.000.

Ιδιαίτερη σημαντική θα είναι η αύξηση του πληθυσμού των χωρών όπως η Τουρκία η Συρία και η Αίγυπτος. Σύμφωνα με υπολογισμούς οι χώρες αυτές θα πρέπει να επιτύχουν ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης του 6-9% και να δημιουργήσουν εκατομμύρια νέων θέσεων εργασίας για να σταθεροποιήσουν απλώς την ανεργία στα σημερινά υψηλά μεν, αλλά ανεκτά επίπεδα.

Η επιζητούμενη «στεγανοποίηση» των συνόρων, είναι με βάση τα ιστορικά δεδομένα, αδύνατη για οποιαδήποτε δημοκρατική χώρα. Η εκδήλωση μέτρων αποτροπής, κατασταλτικής φύσεως με αστυνομικές ή στρατιωτικές δυνάμεις, οδηγεί σίγουρα στη μείωση του αριθμού των εισερχομένων, σε καμία όμως περίπτωση δεν εξαλείφει το πρόβλημα. κ.λ.π. έτσι ώστε πάντα ένας ανεπιθύμητος αριθμός να εισέρχεται.

Η Ε.Ε προκειμένου να διατηρήσει τη σημερινή αναλογία ενεργού και μη ενεργού πληθυσμού στο τέσσερα ή πέντε προς ένα θα πρέπει ως το 2025 να ανοίξει τις πύλες της σε 159 εκατομμύρια οικονομικούς μετανάστες.

Πολλοί οικονομικοί μετανάστες που προσκλήθηκαν νόμιμα ως προσωρινοί προκειμένου να συμμετέχουν στη διαδικασία ανάπτυξης ορισμένων χωρών μελών παρέμειναν στις χώρες αυτές δημιουργώντας συνθήκες μόνιμης εγκατάστασης κυρίως μέσω της οικογενειακής επανένωσης καθώς και εκ του ότι η πλειονότητα των μεταναστών έχοντας διαφορετική θρησκεία αλλά και πολιτισμικές παραδόσεις δεν προσαρμόστηκαν στα νέα δεδομένα της χώρας υποδοχής με αποτέλεσμα να δημιουργήσουν μειονότητες στις χώρες αυτές.

Μια συνιστώσα της κοινής Ευρωπαϊκής πολιτικής πρέπει να είναι και η πολιτική της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης, κατά το μέτρο,

που μόνο, αν συμφωνηθούν στόχοι για διόδους νόμιμης μετανάστευσης, θα υπάρχει ένα συνολικό θετικό αποτέλεσμα.

Η προώθηση σχέσεων εταιρικής με τις χώρες καταγωγής, κρίνεται αναγκαία τόσο για την πολιτική ασύλου όσο και για την πολιτική μετανάστευσης.

Στο πλαίσιο αυτής, αυτό που πρέπει να μηδενιστεί είναι η λαθρομετανάστευση, το λαθρεμπόριο, και η μαύρη εργασία

Προτάσεις

Αποφυγή της κάθε μορφής κοινωνικής υποβάθμισης και περιθωριοποίησης των μεταναστών διότι έτσι θα συμβάλουμε στην ομαλοποίηση της κοινωνικής συμβίωσης και στην εξάλειψη παραγόντων ανομίας και εγκληματογένεσης.

Διατήρηση σε όλα τα στάδια, ελέγχου της μετανάστευσης, της δημοκρατικής νομιμότητας και ευαισθησίας, της τήρησης των διεθνών συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα αλλά και όλων εκείνων των στοιχείων που κατοχυρώνουν και αναβαθμίζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Δημιουργία αποτελεσματικού και αξιόπιστου μηχανισμού υποδοχής των μεταναστών και θετικής ένταξης στις κοινωνικές δομές του κράτους, ώστε να αποτελέσουν πόλο δυναμικής ανάπτυξης και να αποφευχθεί έτσι πάσει θυσία η δημιουργία γκέτο μεταναστών.

Η πολιτική εκ μέρους των ανεπτυγμένων χωρών απέναντι στις χώρες αποστολής μεταναστών πρέπει να είναι τέτοια, που να συμβάλει στην οικονομική τους ανάπτυξη και στη δημοκρατική τους μετεξέλιξη, ώστε να δημιουργούνται συνθήκες που θα κρατήσουν τους πολίτες αυτών των χωρών στις εστίες τους.

Ενεργοποίηση των φορέων περιφερειακής πολιτικής του κράτους υποδοχής, όπως είναι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ώστε να συμβάλλουν στις προσπάθειες της κεντρικής κυβέρνησης για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών και την αποπεριθωριοποίησή τους.

Η δημιουργία δυνατοτήτων για προσωρινή παραμονή των οικονομικών μεταναστών σε κέντρα υποδοχής, μέχρι την εξεύρεση κατοικίας, καθώς και η δημιουργία κέντρων ανεύρεσης εργασίας, παροχής διευκολύνσεων κοινωνικής προσαρμογής, διευκολύνσεων στην εκπαίδευση, την υγεία κ.λ.π.

Νομιμοποίηση των μεταναστών που βρίσκονται σε παράνομη κατάσταση. Ο αλλοδαπός που είναι «ανύπαρκτος» νομικά στη χώρα υποδοχής, είναι εν δυνάμει ύποπτος και παράνομος, κάτι που είναι αρνητικό και για τον ίδιο, αλλά και για την χώρα που τον φιλοξενεί.

Εξάλειψη της θεώρησης ότι, οι μετανάστες αποτελούν κίνδυνο για την κοινωνία. Η ύπαρξη ρατσιστικών φαινομένων υπονομεύει την ίδια την κοινωνία. Η καταπολέμηση του ρατσισμού, πρέπει να αποτελέσει βασική κοινωνική προτεραιότητα.

Να ενισχυθούν και να προωθηθούν ιδιαίτερα οι Ευρωμεσογειακές σχέσεις προκειμένου η Ε.Ε. να επενδύσει στις αναπτυσσόμενες χώρες της Μεσογειακής λεκάνης ώστε η Μεσόγειος να παύσει να είναι διαχωριστική γραμμή και να γίνει γέφυρα που να ενώνει τους λαούς της.

Ιωάννης Τσακνής
Ανχης (ΠΖ)